

de Rechtspraak

Aan de Voorzitter van de Tweede
Kamer
Mw. G.A. Verbeet
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Afdeling Ontwikkeling

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (070) 361 97 23
f (070) 361 97 15
www.rechtspraak.nl

datum 2 februari 2011
doorkiesnummer 070 - 361 9721
e-mail voorlichting@rechtspraak.nl
cc De Minister van Veiligheid en Justitie
onderwerp Tweede Nota van wijziging bij Wetsvoorstel 32 169

Geachte mevrouw Verbeet,

Op dit moment is bij uw Kamer aanhangig het wetsvoorstel “Wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het beperken van de mogelijkheden om een taakstraf op te leggen voor ernstige zeden- en geweldsmisdrijven en bij recidive van misdrijven” (het “**Wetsvoorstel**”).¹ Recentelijk heeft de Minister van Veiligheid en Justitie hiervoor een Nota van wijziging² ingediend waarmee het Wetsvoorstel op twee onderdelen wordt aangepast, te weten:

- A. Het in het Wetsvoorstel voorgestelde derde lid van het nieuwe art 22b Sr, waarin de rechter in afwijking van het bepaalde in het eerste en tweede lid bij bepaalde misdrijven in combinatie met een al dan niet voorwaardelijke vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel toch een taakstraf kan opleggen, komt te vervallen waardoor bij die misdrijven geen taakstraf meer kan worden opgelegd.
- B. In artikel 22g, eerste lid, Sr wordt de zinsnede “kan het openbaar ministerie de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis bevelen” gewijzigd in “beveelt het openbaar ministerie de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis”, waardoor de beslissingsruimte van het openbaar ministerie komt te vervallen.

De voorgestelde wijzigingen roepen voor de praktijk dermate ernstige bezwaren op, dat de Raad voor de rechtspraak, het openbaar ministerie en de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak hierin aanleiding zien gezamenlijk commentaar te leveren. Wij maken bezwaar tegen deze wijzigingen omdat deze een ernstige aantasting vormen van de rechterlijke straftoemingsvrijheid, respectievelijk de discretionaire bevoegdheid van het openbaar ministerie inzake de tenuitvoerlegging van een (gedeeltelijk) mislukte taakstraf. Dit wordt hieronder nader toegelicht. Wij verzoeken u deze bezwaren bij de behandeling van het Wetsvoorstel te betrekken.

Ad A.

In de Memorie van Toelichting (MvT)³ wordt uiteengezet dat het derde lid van het nieuwe artikel 22b Sr wordt voorgesteld om de rechter bij de in het eerste en tweede lid genoemde misdrijven (toch) de mogelijkheid te geven een bij de ernst van het feit en de persoonlijke omstandigheden van de dader passende straf op te leggen. In de MvT wordt expliciet gesteld dat de mogelijkheid om een taakstraf te combineren met een (deels) voorwaardelijke gevangenisstraf de mogelijkheden om te werken aan gedragsverandering versterkt. Blijkens de toelichting op dit onderdeel van de Nota van wijziging acht

¹ Kamerstukken II, 2009/10, 32 169, nr. 2.

² Kamerstukken II, 2010/11, 32 169, nr. 9.

³ Kamerstukken II, 2009/10, 32 169, nr. 3.

de Rechtspraak

datum 2 februari 2011
pagina 2 van 4

de (nieuwe) regering het echter niet passen bij het karakter van de taakstraf dat deze toch zou kunnen worden opgelegd in geval van een veroordeling wegens een ernstig zeden- of geweldsmisdrijf, zoals bedoeld in het Wetsvoorstel. Kennelijk wordt het ook niet passend geacht als deze wordt gecombineerd met een (al dan niet voorwaardelijke) vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel.

In het Nederlandse rechtsbestel is het de rechter die, gelet op de aard en de ernst van het feit, de omstandigheden waaronder dat feit is begaan en de persoon van de dader, en rekening houdend met de verschillende strafdoelen (vergelding, speciale en generale preventie) de vrijheid heeft om te bepalen welke straf in welk concreet geval passend en geboden is. Deze rechterlijke straftoemingsvrijheid is noodzakelijk om de rechter in staat te stellen, bij de uitoefening van zijn grondwettelijke taak strafbare feiten te berechten, een straf of maatregel te kunnen opleggen die recht doet aan de omstandigheden van het concrete geval. Het in een concreet geval kunnen opleggen van een taakstraf is in de praktijk een waardevolle en welkome aanvulling op het bestaande straftoemingsinstrumentarium gebleken. Daardoor kan recht worden gedaan aan alle in het geding zijnde belangen: de ernst van het feit (waarbij wordt opgemerkt dat de juridische kwalificatie van een feitencomplex niet altijd overeenstemt met de maatschappelijke kwalificatie), de omstandigheden waaronder het is gepleegd, de gevolgen van het feit voor maatschappij en slachtoffer, en aan de persoon van de dader.

Door de rechter bij bepaalde misdrijven niet alleen de mogelijkheid te ontnemen een zogenoemde “kale taakstraf” op te leggen, maar het opleggen van een taakstraf ook in combinatie met een (al dan niet voorwaardelijke) vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel categorisch uit te sluiten, wordt (verder) afbreuk gedaan aan de rechterlijke vrijheid om in een concreet geval de best passende straf op te leggen. In lijn met het advies van de Raad van State van 23 juli 2009⁴ over het Wetsvoorstel, zijn wij van mening dat een beperking van de straftoemingsvrijheid van de rechter eerst aan de orde kan zijn als daarmee een duidelijk en wel omschreven ernstig probleem zou worden opgelost. Daarvan is hier geen sprake. Wel is sprake van nadelige gevolgen. Zo kan de verdere inperking van de rechterlijke straftoemingsvrijheid in voorkomende gevallen leiden tot straffen die niet proportioneel zijn. Bovendien heeft het voorstel tot gevolg dat voor bepaalde misdrijven de specifieke mogelijkheden die taakstraffen bieden tot het bewerkstelligen van gedragsverandering en het doen verminderen van recidive, niet meer kunnen worden benut. Vanuit het oogpunt van recidivevermindering heeft de samenleving er alle belang bij dat waar mogelijk en passend een taakstraf, al dan niet in combinatie met een andere straf, wordt opgelegd. De verdere inperking van de rechterlijke straftoemingsvrijheid is schadelijk voor de kwaliteit en de effectiviteit van de strafrechtspleging. Wij achten deze dan ook ongewenst.

⁴ Kamerstukken II, 2009/10, 32 169, nr. 5.

de Rechtspraak

datum 2 februari 2011
pagina 3 van 4

Ad B.

De discretionaire bevoegdheid van het openbaar ministerie inzake de tenuitvoerlegging van een (gedeeltelijk) mislukte taakstraf is onlosmakelijk verbonden met de taak en rol van het openbaar ministerie in ons rechtsbestel, waar het gaat om de executie van een door de rechter opgelegde straf. Vooropgesteld moet worden dat het openbaar ministerie bijna altijd het bevel geeft tot tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis, indien een veroordeelde niet aanvangt met de taakstraf of wanneer deze de opgelegde taakstraf niet of niet naar behoren heeft verricht. Slechts in bijzondere gevallen, als de omstandigheden dat echt noodzakelijk maken, zal het openbaar ministerie van deze algemene regel afwijken. In de praktijk kan het namelijk een enkele keer voorkomen dat een officier van justitie of een advocaat-generaal zich genoodzaakt ziet om van omzetting af te zien. Te denken valt aan zeer schrijnende gevallen, zoals een situatie waarin de veroordeelde geen taakstraf meer kan verrichten omdat hij zeer ernstig ziek of gewond is geraakt, waarbij hij tevens detentieongeschikt is geraakt. Voor dergelijke gevallen is het nodig dat het openbaar ministerie over de discretionaire bevoegdheid beschikt om te kunnen oordelen dat de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis niet opportuun is.

Weliswaar biedt de wet de veroordeelde de mogelijkheid tegen het bevel tot tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis een bezwaarschrift in te dienen bij de rechter. Wij wijzen er echter op dat de indiening van een dergelijk bezwaarschrift geen schorsende werking heeft. Dat betekent in de praktijk dat de veroordeelde, hangende de behandeling van het bezwaar, over het algemeen de vervangende hechtenis zal ondergaan, ook al worden deze bezwaarschriften door de gerechten zo spoedig mogelijk behandeld. De wet geeft de rechter niet de mogelijkheid om vooruitlopend op de behandeling van het bezwaar in echt schrijnende gevallen in te grijpen. Ook een kort geding aanspannen biedt in deze schrijnende gevallen geen soelaas.

Voorts heeft de voorgestelde wijziging van artikel 22g, eerste lid, Sr tot gevolg dat het openbaar ministerie geen gebruik meer kan maken van artikel 22f Sr. Artikel 22f Sr geeft het openbaar ministerie een beperkte wijzigingsbevoegdheid ten aanzien van de aard van de te verrichten werkzaamheden indien de veroordeelde, naar het oordeel van het openbaar ministerie, niet in staat is (geweest) de te verrichten werkzaamheden overeenkomstig de rechterlijke uitspraak te verrichten. Aan een dergelijke regeling is in de praktijk wel behoefte, omdat na het onherroepelijk worden van het vonnis de omstandigheden zodanig kunnen veranderen dat een wijziging noodzakelijk is. De wijziging vindt voornamelijk plaats op voordracht van de reclassering, die immers met de daadwerkelijke uitvoering is belast.

De voorgestelde aantasting van de beleidsvrijheid van het openbaar ministerie in artikel 22g Sr zal in de praktijk ongewild een verschuiving betekenen van de beoordeling van het openbaar ministerie naar de reclassering, over de vraag of een veroordeelde een taakstraf op goede gronden niet heeft aangevangen of dat de veroordeelde de taakstraf niet of niet naar behoren heeft verricht. Te voorzien valt namelijk dat de reclassering meldingen aan het openbaar ministerie over een onvoldoende uitvoering van de taakstraf achterwege zal laten, om te voorkomen dat onmiddellijk de vervangende hechtenis wordt bevolen. Teneinde te voorkomen dat de reclassering zelfstandig gaat beoordelen of een taakstraf naar behoren wordt verricht is het nodig dat het openbaar ministerie - door de wetgever formeel belast met de tenuitvoerlegging van vonnissen - voor deze gevallen over een zelfstandige discretionaire bevoegdheid beschikt.

de Rechtspraak

datum 2 februari 2011
pagina 4 van 4

Hoogachtend,

Mr. F.W.H. van den Emster
Voorzitter Raad voor de rechtspraak

Mr. R.F.B. van Zutphen
Voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak

Mede namens het College van procureurs-generaal